JAVNO OBJELODANJIVANJE PODATAKA
HIPOTEKARNA BANKA AD PODGORICA
31.12.2012

Podgorica, Maj 2013.

SADRŽAJ:

1. Uvod 3
2. Sopstvena sredstva 3
3. Potrebni kapital i procjena adekvatnosti internog kapitala 5
4. Kreditni rizik 10
5. Finansijski iskazi 177
6. Strategije i politike upravljanja riziicma 17
7. Konsolidacija 21
8. Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti 21
9. Rizik druge ugovorne strane 28
10. Operativni rizik 28
11. Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica 29
12. Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige 30
13. Sekjuritizacija 33
14. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika 33

1. Uvod

U skladu sa Odlukom o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka, usvojenoj od strane Centralne banke Crne Gore i članom 3 ove Odluke, Hipotekarna banka AD Podgorica javno objelodanjuje informacije o svom finansijskom stanju i poslovanju u skladu sa ovom Odlukom.

2. Sopstvena sredstva

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore.

Sopstvena sredstva banke, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banka („ Sl. List RCG“ br. 38/11) čine:

1. osnovni elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje osnovnog kapitala;
2. dopunski elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje dopunskog kapitala i
3. dopunski elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u dopunski kapital II.

Osnovni elementi sopstvenih sredstava banke su:

1. uplaćeni akcionaraski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
2. naplaćene emisione premije;
3. rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve)
4. neraspoređena dobit iz prethodnih godina
5. dobit u tekućoj godini za koju je skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital
6. kapitalna dobit ostvarena kupovinom i prodajom sopstvenih akcija

Dopunski elementi sopstvenih sredstava banke koji se uključuju u dopusnki kapital II su:

Dijagramom predstavljena struktura sopstvenih sredstava u Hipotekarnoj Banci AD na 31.12.2011. god:

1. nominalni iznos povlašćenih kumulativnih akacija
2. iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne rizikom ponderisane aktive
3. subordinisani dug za koji su ispunjeni uslovi predviđeni ovom Odlukom
4. hibridni instrumenti, za koje su ispunjeni uslovi predviđeni ovom Odlukom
5. revalorizacione reserve

Subordinisani dug za koji su ispunjeni uslovi predviđeni ovom Odlukom se može tretirati kao dopinski element sopstvenih sredstava koji se uključuje u dopunski kapital II banke, ukoliko:

1. je dug u cjelosti uplaćen
2. banka ne garantuje otplatu duga u bilo kojem obliku
3. je u slučaju stečaja, odnosno likvidacije banke, dug podređen drugim obavezama I isplaćuje se tek nakon podmirenja obaveza prema drugim povjeriocima
4. ugovor sadrži klauzulu zabrane isplate kamata I glavnice, čak I nakon dospjeća duga, ako bi tom isplatom iznos sopstvenih sredstava pao ispod propisanog nivoa
5. je rok dospjeća duga unaprijed određen, duži je od dvije godine I ne može se otplatiti prije ugovorenog roka dospjeća
6. je o subordinisanom dugu zaključen pismeni ugovor koji pored uslova iz tačke 2-5, ovog člana, sadrži I napomenu da se subordinisani dug ne može smatrati depozitim.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka ("Sl. List CG" br. 38/2011) sopstvena sredstva banke predstavljaju zbir osnovnog kapitala Banke i opunskog kapitala Banke, umanjen za odbitne stavke. Sopstvena sredstva banke sa stanjem na dan 31.12.2012 iznose 22.661 (31.12.2011, SSB 22.540; 31.12.2010; SSB 20.916). Sopstvena sredstva banke na 31.12.2012 su veća za iznos od 1.618 EUR, koliko iznosi dobit tekuće 2012 godine pa konačna SSB na 31.12.2012 iznose 24.279.

Osnovni kapital Banke, formiran u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke, na dan 31.12.2012 godine iznosi 22.681 (2011 osnovni kapital banke je iznosio 22.594, 2010 osnovni kapital banke je iznosio 20.916). Osnovni kapital Banke sa stanjem na 31.12.2012 godine čine osnovni elementi sopstvenih sredstava banke, uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, naplaćene emisione premije i neraspoređeni iznos dobiti iz tekuće godine, umanjen za iznos gubitka iz prethodnih godina i iznos nematerijalne imovine. Osnovni kapital Banke se uvećava za iznos tekuće dobiti ostvarene u 2012 godini u iznosu od 1.618, pa osnovni kapital iznosi 24.299.

Banka na 31.12.2012 godine ima dopusnki kapital u iznosu od -20 hiljada (2011; 54.000) a koje se odnose na revalorizacione rezerve nastale po osnovu svođenja hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju na fer tržišnu vrijednost.

Ponderisana bilansna i vanbilansna aktiva, formirana u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, na dan 31.12.2012 godine iznosi 121.048 (31.12.2011 PBA I PVB 106.740 I 31.10.2010 108.477). U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka a koja je u primjeni na 31.12.2012 godine, Banka je dužna da održava minimalni koeficijent solventnosti u iznosu od 10%. Koeficijent solventnosti na dan 31.12.2012 godine iznosi: 15,05% (2011 Koef. Solventnosti 16,98 %, 2010 Koef Solventnosti 15,54%) . Ukoliko uključimo neto dobit ostvarenu u 2012 godini u iznosu od 1.618 koeficijent solventnosti na 31.12.2012 godine je iznosio: 16,12%.

Na dan 31.12.2012 godine ni jedan pokazatelj poslovanja Banke ne odstupa od propisanog minimuma kako se to zahtijeva u skladu sa zakonskom regulativom Centralne banke Crne Gore.

Ostvareni pokazatelji poslovanja	2012	2011	2010
Osnovni kapital	22.681	22.594	20.916
Dopunski kapital	-20	-54	0
Sopstvena sredstva	22.661	22.540	20.916
Ponderisana bilansna i vanbilansna aktiva	121.048	106.470	108.477
Koeficijent solventnosti	15,05%	16,98%	15,54%
Povraćaj na prosječnu aktivu	0,98%	1,07%	1,13%
Povraćaj na prosječni kapital	6,77%	6,81%	6,16%
* Kof solvenntnosti nakon uključenja dobiti iz 2012, 1,6 M EUR	16,12%		

Dijagramom predstavljena struktura sopstvenih sredstava u Hipotekarnoj banci AD na 31.12.2012:

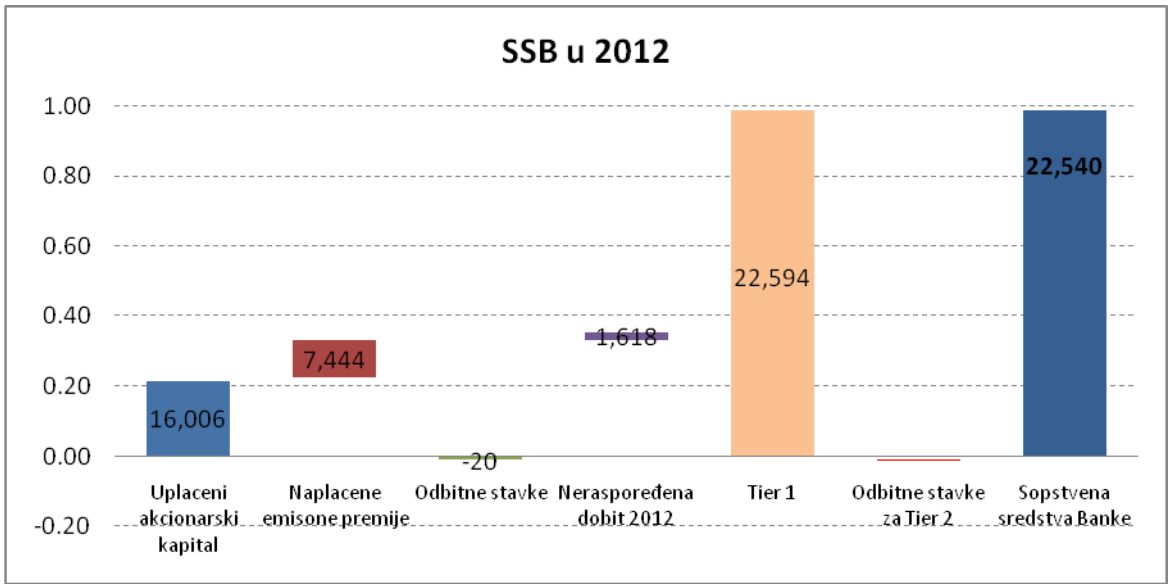

3. Potrebni kapital i procjena adekvatnosti internog kapitala

I. Sažet opis metodologije koje banka koristi za procjenu adekvatnosti internog kapitala banke

Banka formira katalog rizika i na osnovu ekspertskog mišljenja identifikuje materijalno značajne rizike koje prati u svom ICAAP modelu.

Banka je koristeći se ekspertskim mišljenjem ključnih rukovodilaca i zaposlenih definisala sledeće rizike kao materijalno značajne:

Rizik likvidnosti banke se definiše kao nesposobnost banke da izvršava svoje obaveze u roku njihovog dospijeća i rizika nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke. Samim tim, pod rizikom likvidnosti banke podrazumijeva se obezbjeđivanje dovoljnog obima (novčanih) sredstava za pokriće svih obaveza banke (bilansnih i vanbilansnih) na dan njihovog dospijeća.

Likvidnost se može definisati kao:

- kratkoročna (operativna) i
- strukturna likvidnost (na rok).

Operativnom ili kratkoročnom likvidnošću podrazumijeva se sposobnost banke da izvršava dnevne ili obaveze koje dospijevaju u kratkom roku (do sedam dana).

Obezbjeđenje strukturne likvidnosti pretpostavlja i ima za cilj usklađivanje novčanih primanja i novčanih izdavanja banke u dužem vremenskom periodu (preko sedam dana). Kao potreban kapital za pokriće rizika Hipotekarna banka koristi najveći GAP likvidnosti do 30 dana u poslednjih 12 mjeseci.

Rizik likvidnosti tržišta se definiše kao nesposobnost tržišta da obezbijedi dovoljno novca na tržištu pod uslovima koji mogu da obezbijede profitabilno i likvidno poslovanje banaka i privrede. Svaki poremećaj na tržištu likvidnosti utiče na rizik poslovanja banaka i na rizik ostvarenja postavljenih poslovnih ciljeva. Pri ocjeni se koristi ocjena eksperata.

Rizik koncentracije – Korelacija djelova kreditnog portfolija i depozita (plasmana, klijenata, povezanih osoba, industrijskih sektora) unutar regulatornog kalkulisanja adekvatnosti kapitala nije adekvatno procijenjena. Banka prepoznaje činjenicu da je izloženost visoko – koncentrisanog kreditnog portfolia kreditnom riziku veća od one odgovarajuće diverzifikovanog portfelja zbog čega je njegov uticaj na profil rizičnosti manjih banaka izraženija. Međutim, Banka nije u stanju izmjeriti/procijeniti korelacije među elementima kreditnog portfelja i portfolia depozita na osnovama na kojim bi mogla objektivnije procijeniti nivo ekonomskog kapitala koji bi odgovarao prisutnom nivou rizika (kreditne, depozitne) koncentracije, stoga ekonomski kapital za rizik koncentracije svog portfelja procjenjuje na osnovu kombinacije visine ekspertno postavljenog faktora (CAOF–a – eng. Concentration add-on factor) kojim prilagođava ekonomski kapital za kreditni rizik a koji je formiran na osnovu HHI indeksa koncentracija kako na strani kredita tako i na strani depozita. Dopunski način koji Banka koristi je kalkulacija PBA pomjeranjem članova grupe iz nižih pondera u pondere člana grupe koji ima veće pondere (za članove Velike izloženosti Banke ili > od 10 %Sopstvenih Sredstava Banke; razlika pondera npr. Malog i usitnjenog portfolia do 100.000,00 EUR bez obezbjeđenja u ponder za pravna lica 100% za vlasnika ili drugo povezano lice), razlika između tako obračunatog PBA i PBA u normalnim okolnostima je potreban kapital za rizik koncentracije.

Kako je Crna Gora relativno mala, smatramo da je uticaj geografske i/ili industrijske izloženosti bez većeg značaja.

Kamatni rizik u knjizi banke - Banka se pri računanju ekonomskog kapitala banke za kamatni rizik u knjizi banke koristi pojednostavljenim izračunom promjene ekonomske vrijednosti kapitala banke i kalkulacije standardnih kamatnih šokova od 100, 200 i 300 bp na GAP banke. Banka računa rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke uslijed promjena kamatnih stopa.

Strateški rizik i upravljački rizik- Ideja iza materijalnosti i kapitalne relevantnosti ovih rizika počiva na pretpostavci da se strateške odluke i očekivanja poslovne okoline reflektuju u računu bilansa uspjeha (dobit ili gubitak Banke). Bančin bilans uspjeha predstavlja svojevrsnu mjeru kvaliteta usvojenih strategija (njihove implementacije i procjene uticaja i očekivanja poslovne okoline). Strateški rizik se odnosi na mogućnost nastanka gubitka uslijed nepostojanja dugoročne razvojne komponente u upravljačkom i rukovodećem timu banke. Banka je u poslednjih pet godina imala dobro planiranje i stvarenje plana a stabilan i umjeren rast kako bilansa stanja tako i bilansa uspjeha ukazuju na dobro upravljanje i postavljanje strategije.

Operativni rizik se u Banci definiše kao vjerovatnoća ostvarenja gubitka u poslovanju Banke, uslijed neadekvatnih ili propusta vezanih za interne procese, kontrole i ljude ili/i eksternih događaja, odnosno usled slabosti i propusta u izvršavanju poslova, protivpravnih radnji i spoljnih događaja koji mogu Banku izložiti riziku. Banka u kalkulaciji potrebnog kapitala za pokriće operativnih rizika koristi osnovni indikator, a paralelno (Hipotekarna Banka nije još tražila dozvolu od CBCG pa nije zvanična kalkulacija) koristi i standardizovani pristup kao dopunski parametar.

Rizik zemlje se u Banci definiše kao vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka za Banku zbog nemogućnosti naplate potraživanja od fizičkih i pravnih lica sa prebivalištem/sjedištem izvan Republike Crne Gore, a iz razloga koji su vezani za politički, socijalni i ekonomski ambijent zemlje u kojoj se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika i obuhvata:

- ***Političko-ekonomski rizik***, pod kojim se podrazumijeva vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka koja proizilazi iz nemogućnosti naplate potraživanja banke zbog ograničenja utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika, kao i opštih ekonomskih i sistemskih prilika u toj zemlji.
- ***Rizik transfera***, pod kojim se podrazumijeva vjerovatnoća ostvarenja gubitaka zbog nemogućnosti naplate potraživanja iskazanih u valuti koja nije zvanična valuta zemlje dužnika, koja proizilazi iz ograničenja plaćanja obaveza prema povjeriocima iz drugih zemalja u određenoj valuti, utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika.
  Banka za rizik zemlje koristi standardizovani pristup.
- ***Rizik usklađenosti*** je rizik zakonskih, odnosno regulatornih sankcija, finansijskog gubitka ili gubitka reputacije koji za banku može nastati kao rezultat neusaglašenosti njenog poslovanja sa zakonom, podzakonskim aktima, standardima dobre bankarske prakse i internim aktima banke. Banka koristi ekspertsko mišljenje pri ocjeni rizika usklađenosti.
- ***Rizik eksternih događaja*** događaji koji su van kontrole Banke, kao što su oštećenje ili/i nedostupnost fizičke i telekomunikacione infrastrukture ili infrastrukture informacione tehnologije, mogu imati za rezultat nemogućnost Banke da izvrši svoje obaveze. To može da dovede do značajnih gubitaka, kao i do većih poremećaja u finansijskom sistemu kroz kanale, kao što je na

primer, sistem za platni promet. Gore pomenuti događaji nameću zahtjev koji se odnosi na donošenje plana za vanredne situacije, odnosno plana za oporavak od katastrofalnih situacija i plana za obezbjeđenje kontinuiranog poslovanja Banke u slučaju nastanka ozbiljnih poremećaja u poslovanju, uzrokovanih situacijama van kontrole Banke. Banka koristi ekspertsko mišljnje pri ocjeni rizika ekesternih događaja.

- ***Valutni rizik*** - predstavljaju podaci o dnevnoj otvorenoj poziciji u stranim valutama (agregatno i za 3 najveće otvorene valutne pozicije), kao i svi drugi propratni podaci od značaja za procjenu rizika koji proističe iz devizne pozicije. Banka utvrđuje rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke uslijed promjena razmjerskih odnosa valuta (deviza).

Mjerenje deviznog rizika vrši Služba za nadzor i izvještavanje o rizicima, na osnovu podataka koje dostavlja Sektor za upravljanje sredstvima. Izdvajanje rizika se vrši na osnovu standardizovanog pristupa, a paralelno mjerenje se vrši primjenom VaR (Value at Risk) modela na dnevnom nivou, agregatno i pojedinačno za 3 najveće otvorene valutne pozicije.

Karakteristike primijenjenog VaR modela su sljedeće:

- Metod: parametarski VaR,
- Ulazni podaci su srednji unakrsni kursevi (cross rates) prema EUR (USD/EUR, GBP/EUR, CHF/EUR), sa kursne liste CBCG,
- Period držanja je 1 radni dan,
- Vjerovatnoća od 99%/95%,

Vremensku seriju čine posljednjih 260 radnih dana.

Ukoliko je VAR analiza u poslednjih 24 mjeseca manja od standardizovanog pristupa koji koristi CBCG onda uzimamo standardizovani pristum (max od ta dva modela, CBCG 10% na otvorenu deviznu poziciju tri najznačajnije valute).

II. Potrebni kapital za podržavanje tekućih i budućih aktivnosti

Hipotekarna Banka A.D. Podgorica (u daljem tekstu: Banka) je na 31.12.2012 godine imala sopstvena sredstva banke u apsolutnom iznosu od 22.661 EUR(u ’000 EUR) i koeficijent solventnosti od 15,05% (Zakonski zahtijevani minimum je 10%). Na osnovu strategije rasta i razvoja banke u 2013 godini neće biti potrebe za dodatnom dokapitalizacijom. Planirani dobitak u 2013 i planirani rast banke su na nivou koji omogućava održavanje i više nego dovoljnog koeficijenta solventnosti (na nivou većem od minimalno propisanog), da koeficijent neće biti ugrožen ni u jednom trenutku i da će se racionalno koristiti kapital i balans rizika i prinosa. Koeficijent solventnosti na 31.12.2012 nakon uključenja neto dobiti ostvarene u 2012 godini u iznosu od 1.618 iznosi 16,12%.

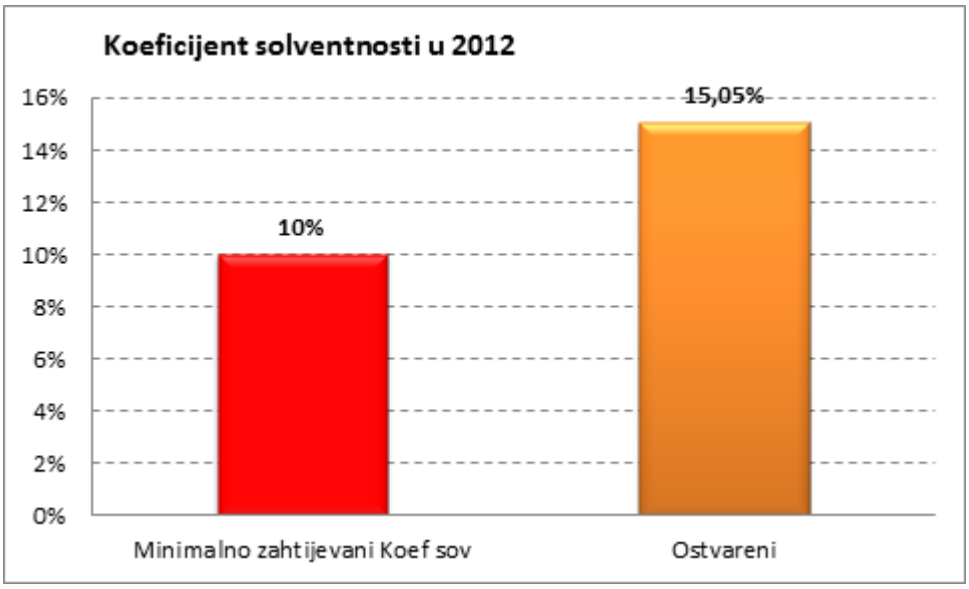

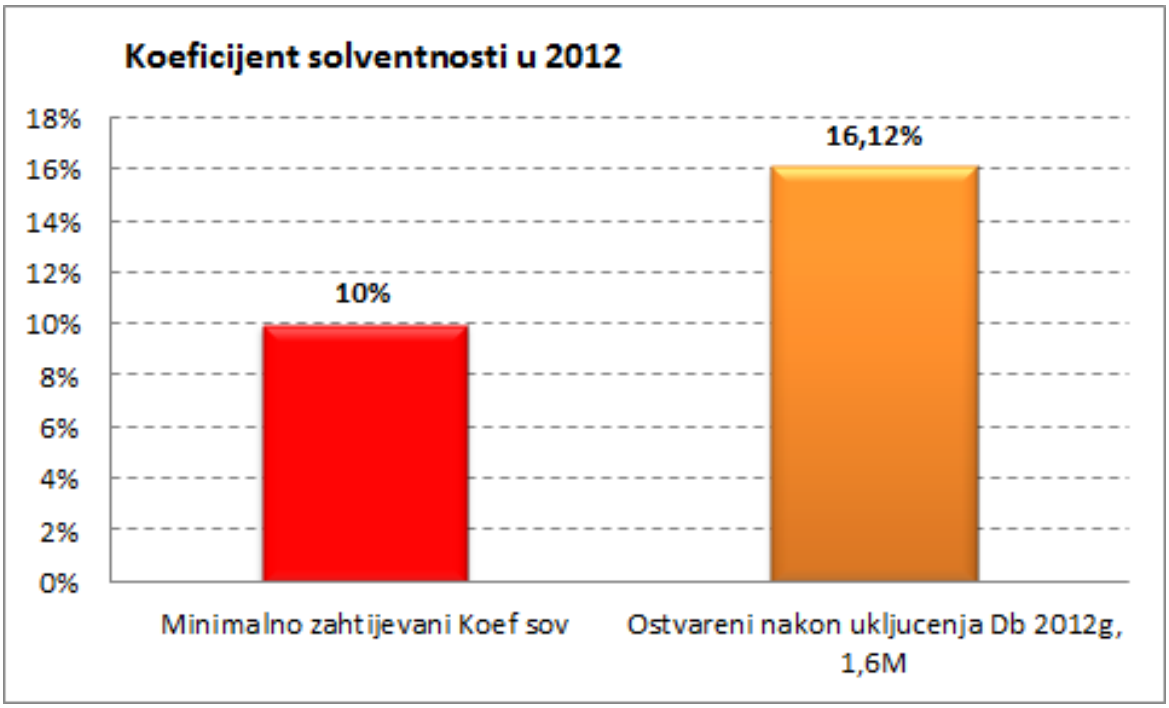

III. Potrebni kapital za kreditni rizik za sve kategorije izloženosti

Hipotekarna Banka A.D. Podgorica je na 31.12.2012 godine ukalkulisala potreban kapital za kreditni rizik za sve kategorije izloženosti u iznosu od: 12.105 EUR (u '000 EUR).

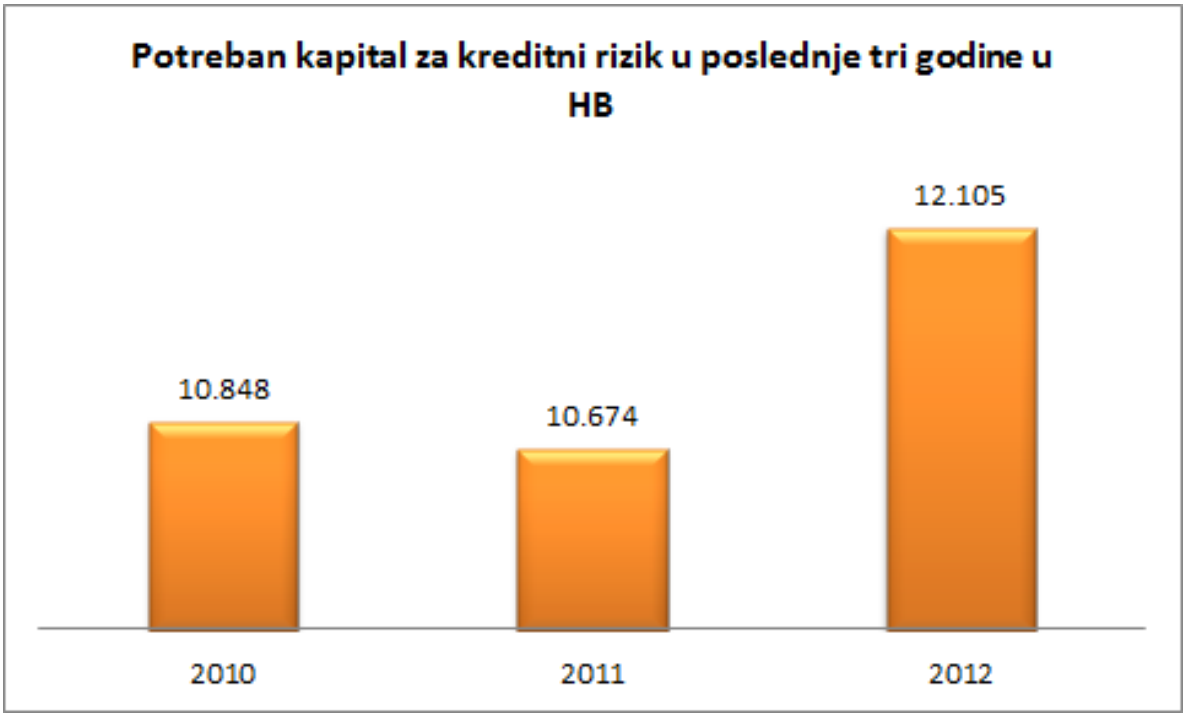

IV. Potrebni kapital za tržišne rizike

Hipotekarna Banka A.D. Podgorica (u daljem tekstu: Banka) na 31.12.2012 je izdvojila 145 EUR (cifra je u '000 EUR) potrebnog kapitala za tržišne rizike. Bana nije značajnije izložena tržišnim rizicima.

Kategorije Potrebnog kapitala za Trzisne rizike 31.12.2011	Iznos u '000 EUR
Potreban kapital za Devizni rizik	79
Opšti rizik dužničkih instrumenata (metod dospjeca)	36
Rizik po osnovu pozicija u vlasnickim instrumentima	30
UKUPNO	**145**

Za potrebe internih kalkulacija se radi i VaR metodologija, sa intervalom povjerenja od 5% i 1%. U narednom dijagramu je prikazan dnevni VaR 95 i 99% za devizni rizik.

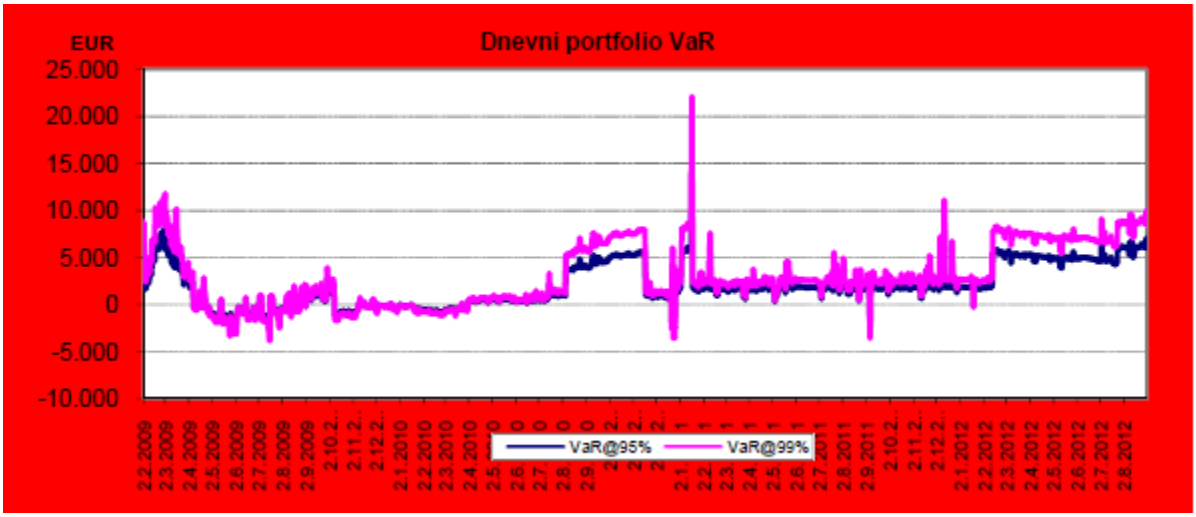

V. Potrebni kapital za operativne rizike

Hipotekarna Banka A.D. Podgorica (u daljem tekstu: Banka) na osnovu Basic Indicator Approach -a (jednostavni metod, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala, poglavlje VI Izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik; član 6.1. Metodologije; Metodologija za izračunavanje potreba za kapitalom) je iskalkulisala 1.718 EUR (u '000 EUR) potrebnog kapital za operativne rizike u 2012 godini.

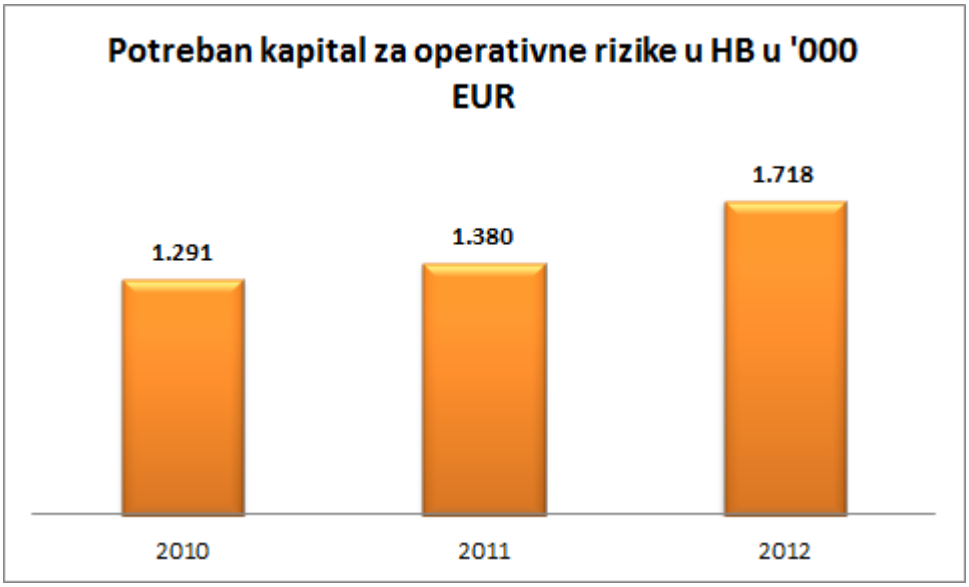

4. Kreditni rizik

I. Definicija dospjelih nenaplaćanih potraživanja i nekvalitetne aktive (aktiva klasifikovana u kategoriju „C“ ili niže)

Kod klijenata za koje se utvrdi nemogućnost plaćanja ugovorenih obaveza (neurednost u plaćanju – kašnjenje preko 90 dana, pogoršanje finansijskog položaja uslijed kojeg banka očekuje gubitak, izvršena restrukturanja uslijed nemogućnosti plaćanja, stečaj, prevare, fizičko lice je umrlo i sl.) koje su dospjele po ugovorenoj dinamici plaćanja u skladu sa Ugovorom o plasmanu.

U kategoriju nekvalitetna aktiva pored klijenata koji kasne sa plaćanjem spadaju u klijenti klasifikovani u kreditne rejting kategorije: C1, C2, C3, D i E.

II. Opis metoda usvojenih za utvrđivanje rezervacija za potencijalne kreditne gubitke/ispravki vrijednosti

Analiza i praćenje se radi na nivou individualnog klijenta i pojedine transakcije i na nivou portfolija. Upravljanje rizicima i odluke o kreditiranju zasnivaju se na kreditnim politikama, procedurama, pravilnicima za upravljanje rizicima i odgovarajućim alatima i procesima razvijenim u tu svrhu. Pri odobravanju kreditnih plasmana svaki predlog se analizira, odnosno analiziraju se rizici. Kreditna odluka se donosi u skladu sa nivoima odlučivanja koji su jasno i precizno definisani. Kod odlučivanja se koristi matrica odlučivanja i mogući ishodi glasanja kao i sam proces eskalacije u slučaju ne postojanja jedinstvenog mišljenja i stava po pitanju zahtjeva za plasmanom.

Pri analizi banka utvrđuje : 1) namjenu kredita; 2) procijeni kreditnu sposobnost tražioca kredita, vrijednost kolaterala i uticaj drugih faktora koji su relevantni za mjerenje izloženosti kreditnom riziku

Pripremljeni kreditni predlog dostavlja se Službi za kreditnu analizu u kojoj se vrši analiza istog, kao i analiza pokazatelja poslovanja, odnosno finansijskog stanja dužnika. Kreditna analiza obavezno sadrži procjenu da li će dužnik, nakon restrukturiranja kredita, ostvarivati novčane tokove kojima će se obezbijediti otplata glavnice i kamate. Prilikom kreditne analize vodi se računa o zakonski i interno propisanim limitima, vodeći računa o koncentraciji po djelatnostima, opštinama, regionima, koncentraciji kolaterala, koncentraciji individualnih i grupa klijenata.

Sama analiza obuhvata analizu: profitabilnosti, likvidnosti, kapitalizacije, prošlih tokova gotovine, budućih tokova gotovine, istoriju otplate i saradnje sa bankom, kolaterale, zavisnost od kupaca, dobavljača, trend u grani u kojoj se poslovanje obavlja i ostalo. Analiza se zasniva na kvantitativnim podacima. Pored kvantitativne analize radi se i kvalitativna analiza a koja se odnosi na menadžment, kvalifikacionu strukturu, iskustvo u djelatnosti, očekivane trendove.

Banka vrši klasifikaciju stavki aktive i vanbilansa u skladu sa rejtingom klijenata minimum jednom mjesečno.

III. Ukupan iznos izloženosti nakon računovodstvenog prebijanja i bez uzimanja u obzir efekta tehnika ublažavanja kreditnog rizika, kao i prosječan iznos izloženosti tokom izvještajnog perioda, razvrstan prema različitim kategorijama izloženosti

Ukupan iznos izloženosti bez uzimanja u obzir efekta tehnika ublažavanja kreditnog rizika na 31.12.2012:

Ukupno kategorija	KREDITI	REZERVE
A	33.788.598	0
B1	19.395.316	509.520
B2	48.541.456	1.348.050
C1	13.189.579	936.029
C2	1.079.078	323.146
C3	745.531	369.574
D	725.890	466.726
UKUPNO	**117.465.448**	**3.953.045**

Dijagramom predstavljeno:

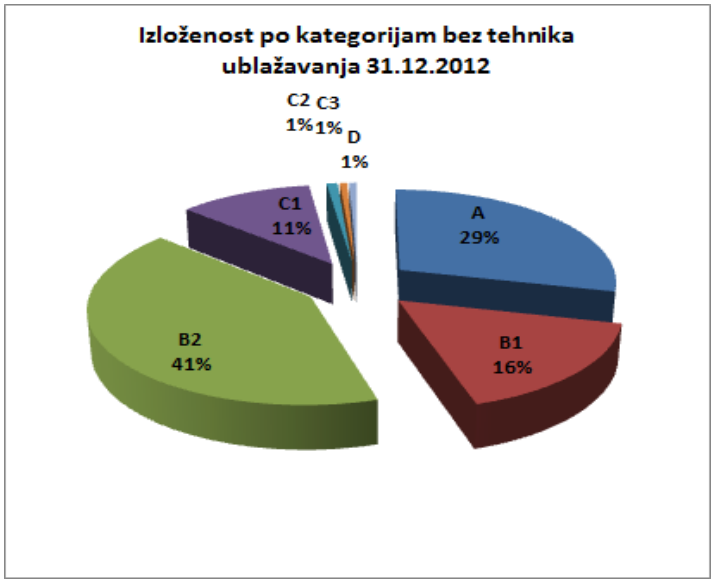

IV. Podjelu izloženosti po geografskim područjima, razvrstanih na značajna područja prema značajnim kategorijama izloženosti banke (regioni, opštine i sl.) a po potrebi i detaljnije razrađenih

Hipotekarna Banka AD Podgorica nastoji diverzifikovati izloženost na teritoriji Crne Gore. Objektivno je zavisna od demografske strukture i kretanja stanovništva kao i privredne aktivnosti koja se odvija na teritoriji Crne Gore. Dijelom regionalna diverzifikacija je uslovljena i vremenskim periodom otvaranja poslovnih jedinica. Dugoročni cilj Banke je ravnomjerna diverzifikacija na teritoriji poslovanja.

Regionalna struktura kredita na 31/12/2012:

Ukupno kategorija	KREDITI	%
Centralni dio	77.809.880	66%
Sjevreni dio	19.627.555	17%
Južni dio	20.028.013	17%
UKUPNO	**117.465.448**	**100%**

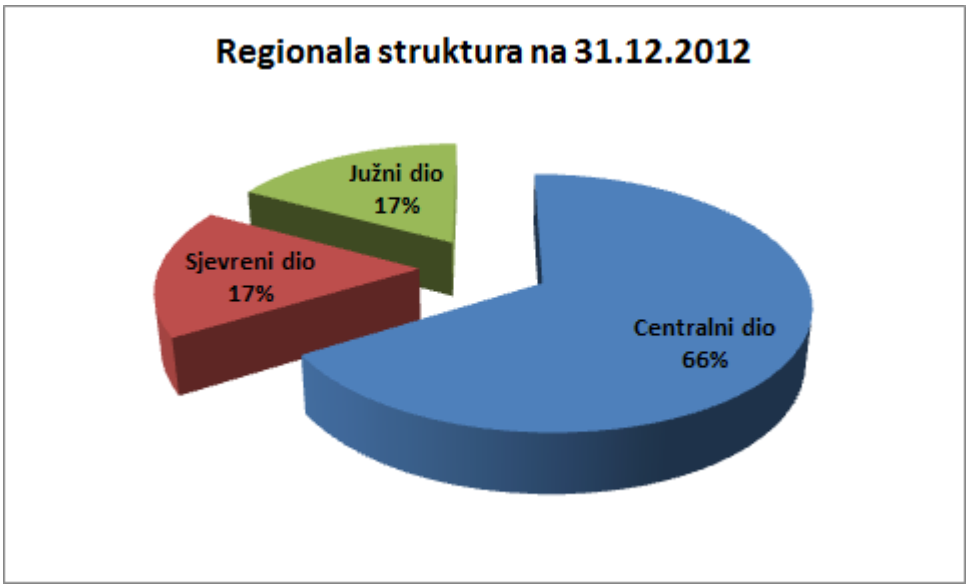

Po Opštinama, struktura kredita, na 31/12/2012:

GRAD	Portfolio	%
Podgorica	76.103.290	65%
Nikšić	14.394.165	12%
Budva	6.147.530	5%
Kotor	6.447.185	5%
Bijelo Polje	4.316.224	4%
Bar	2.951.443	3%
Tivat	1.130.990	1%
Cetinje	1.706.591	1%
Herceg Novi	1.584.029	1%
Ulcinj	1.386.292	1%
Berane	1.297.709	1%
UKUPNO	**117.465.448**	**100%**

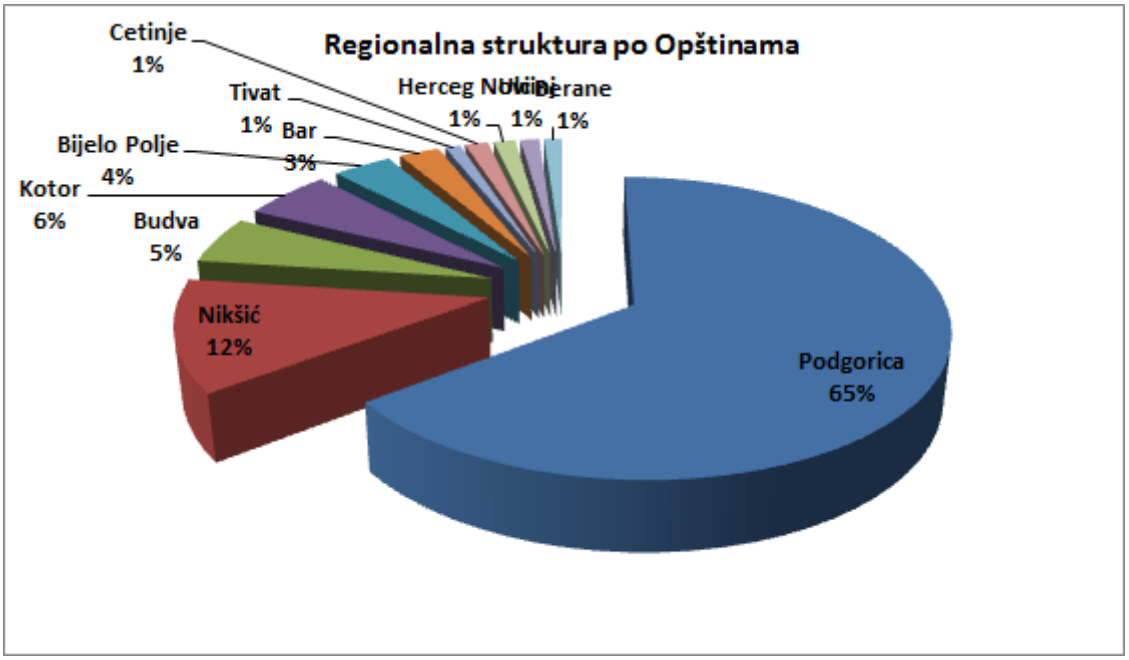

V. Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti ili tipovima drugih ugovornih strana, razvrstane na kategorije izloženosti

Hipotekarna Banka AD Podgorica nastoji diverzifikovati izloženost po djelatnostima. Objektivno je zavisna od privredne aktivnosti koja se odvija na teritoriji Crne Gore.

Regionalna struktura kredita na 31/12/2012:

Rbr	Opis pozicije	Krediti	%
1	Poljoprivreda, lov, ribolov itd.	1.311	1%
2	Rudarstvo	3.550	3%
3	Energetika	0	0%
4	Građevinarstvo	3.262	3%
5	Trgovina	35.476	30%
6	Usluge, turizam, ugostiteljstvo	6.967	6%
7	Transport, skladištenje, ptt komunikacije	13.195	11%
8	Finansije	1.303	1%
9	Trgovina nekretninama	3.460	3%
10	Administracije, druge javne usluge	1.200	1%
11	Ostalo	19.873	17%
12	Stanovništvo	27.868	24%
	UKUPNO:	**117.465**	**100%**

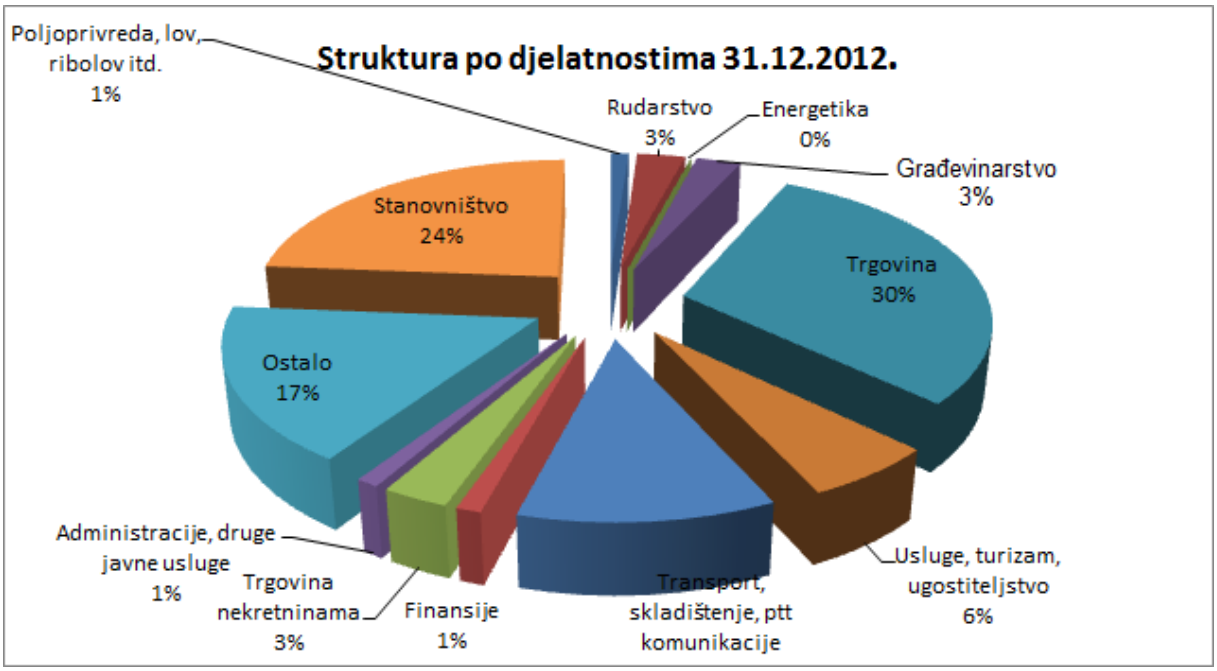

VII. IZNOS NEKVALITETNE AKTIVE I DOSPJELIH NENAPLAĆENIH POTRAŽIVANJA PODIJELJENE NA ZNAČAJNA GEOGRAFSKA PODRUČJA, UKLJUČUJUĆI REZERVACIJE/ISPRAVKE VRIJEDNOSTI ZA SVAKO GEOGRAFSKO PODRUČJE

Grad	Kredit (C, D i E)	Nedospjelo	Dospjelo	Rezerve
Podgorica	13,414,662	11,957,929	1,456,733	1,506,670
Nikšić	1,940,026	1,729,424	210,602	56,738
B. Polje	761,648	333,087	428,561	121,343
Budva	605,956	409,649	196,308	282,212
H. Novi	330,007	304,398	25,609	49,925
Tivat	289,125	192,974	96,151	2,128
Kotor	196,236	185,726	10,510	42,941
Cetinje	160,221	127,032	33,189	23,385
Bar	36,143	0	36,143	4,661
Berane	19,069	14,540	4,529	3,886
Ulcinj	10,576	9,448	1,128	1,586
Ukupno	**17,763,668**	**15,264,206**	**2,499,462**	**2,095,476**

VIII. PROMJENE U REZERVACIJAMA / ISPRAVKAMA VRIJEDNOSTI I REZERVACIJA / ISPRAVKI VRIJEDNOSTI ZA NEKVALITETNU AKTIVU

Kretanja na rezervacijama/ispravkama vrijednosti tokom 2012. godine kao i pregled Troškova za gubitke dati su u prilogu:

TROŠKOVI ZA GUBITKE

U hiljadama EUR	**2012.**	**2011.**
Neto, rezervisanja/(ukidanje rezervisanja) po osnovu:		
- kredita	1.074	1.846
- kamata	198	232
- rizik zemlje	(11)	(40)
- ostala potraživanja od dužnika koji je pokrenuo postupak lične uprave i reorganizacije	19	(126)
- ostala potraživanja i prekoračenja po žiro računima pravnih lica, depoziti kod banaka u inostranstvu	79	(4)
- naknade zaposlenih	13	9
- vanbilansnih stavki	279	160
- operativni rizik	-	83
Ukupno	**1.651**	**2.160**

Promjene na računima obezvrjeđenja nenaplativih potraživanja i rezervisanja

U hiljadama EUR	Krediti i poslovi lizinga	Kamate	Rizik zemlje	Ostala potraživanja od dužnika koji je pokrenuo postupak lične uprave i reorganizacije	Stečena aktiva	Ostala potraživanja i prekoračenja po žiro računima pravnih lica	Operativni rizik	Vanbilansna evidencija	Ukupno
Stanje, 1. januara 2011.	**2.657**	**10**	**54**	**135**	**268**	**18**	**279**	**215**	**3.636**
Obezvrjeđenje / rezervisanje u toku godine	1.846	232	-	-	-	5	83	160	2.326
Ukidanje obezvrjeđenja / rezervisanja	-	-	(40)	(126)	(8)	-	-	-	(174)
Korišćenje rezervisanja	-	-	-	-	-	-	(62)	-	(62)
Prenos u/iz vanbilansa	(492)	(229)	-	-	-	-	-	-	(721)
Stanje, 31. decembra 2011.	**4.011**	**13**	**14**	**9**	**260**	**23**	**300**	**375**	**5.005**
Obezvrjeđenje / rezervisanje u toku godine	1.074	198	-	19	92	86	-	279	1.747
Ukidanje obezvrjeđenja / rezervisanja	-	-	(11)	-	-	(7)	-	-	(18)
Korišćenje rezervisanja	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prenos u/iz vanbilansa	(1.132)	(188)	-	-	-	-	-	-	(1.320)
Stanje, 31. decembra 2012.	**3.953**	**23**	**3**	**28**	**352**	**102**	**300**	**654**	**5.415**

5. Finansijski iskazi

U skladu sa Odlukom o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka kao i u skladu sa članom 100, stav 3, Zakona o bankama ("Sl. List CG" br. 17/08, 44/10 i 40/11) Banka objavljuje izvještaj o izvršenoj reviziji finanisjkih izvještaja za 2012 goinu, u skraćenom obliku.

Izvještaj u skraženom obliku se sastoji od mišljenja revizora o finansijskim izvještajima Banke, Bilansa Uspjeha i Bilansa Stanja, podataka o sastavu Odbora direktora, Odbora za upravljanje kreditnim rizikom i Odbora za reviziju, podataka o glavnom izvršnom direktoru i glavnom internom revizoru Banke i podataka o pokazateljima poslovanja.

FI.pdf

6. Strategije i politike upravljanja rizicima

I. Strategije i politike upravljanja svim vrstama rizika

Sistem upravljanja rizicima obuhvata organizacionu strukturu, politike, procedure, pravila, procese, aktivnosti i resurse za utvrđivanje, mjerenje odnosno procjenjivanje, ovladavanje, praćenje i izvještavanje o izloženostima rizicima, odnosno upravljanje rizicima u cjelini. Hipotekarna Banka nastoji uspostaviti kulturu rizika u sopstvenu kulturu korporativnog upravljanja.

Za izvještavanje i nadzor nad rizicima, nadležan je Odbor direktora Banke, a preko Izvršnih direktora Banke nastoji uvezati sve vrste rizika sa akcentom na: kreditne, operativne, rizike likvidnosti i tržišne rizike (u jedinstvenu cjelinu).

Linije komunikacije, izvještavanja i jasno razgraničenje procesa preuzimanja i odobravanja od analize rizika (kontrole rizika) kreiraju organizaciona strukturu koja izbjegava sukob interesa i nadležnosti.

Razumijevanje osnovnih načela upravljanja rizicima na nivou cjelokupne Banke predstavlja osnovu za jedinstvenu svijest i kulturu rizika unutar Banke. Banka redovno provjerava i unapređuje sistem upravljanja rizicima.

Profil rizičnosti Banke usklađen je sa Strategijom upravljanja rizicima Banka koristi ex ante i ex post analize i odstupanja rizika (plan/ostvareno). Strategijom upravljanja rizicima data je definicija apetita za preuzimanje rizika od strane Banke. tj najveći nivo (limit) rizika kojeg je Banka spremna da preuzme.

Strategijom upravljanja rizicima Banka je takođe definisala smjernice za srednjeročno preuzimanje rizika te razvoj sistema upravljanja rizicima Banke. Iz strategije Banke proizilazi poslovni plan Banke. Cilj strategije je definisanje skupa osnovnih standarda za održivo, efikasno i efektivno upravljanje i kontrolu svih identifikovanih rizika kojima je Banka izložena. Strategija je rađena uzimajuću u obzir interne i eksterne uticaje po principu „od vrha prema dnu" (top down approach).

Banka je u skladu sa strategijom usvojila i sledeće strategije, politike, procedure, odluke, uputstva:

- Strategiju upravljanja rizicima
- Strategiju upravljanja kapitalom banke
- Godišnji plan kapitala
- Politiku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP)
- Izvještaj procjene adekvatnosti internog kapitala
- Kreditnu strategiju
- Politiku upravljanja kreditnim rizikom
- Kreditnu politiku
- Proceduru obavljanja kreditnog posla
- Proceduru za stres testiranje kreditnog rizika portfolia kredita
- Pravila i tehnike ublažavanja kreditnog rizika
- Proceduru za poboljšanje kreditnog portfolia i upravljanje problematičnim kreditima
- Internu kategorizaciju visokorizičnih plasmana
- Strategiju upravljanja rizikom likvidnosti
- Politiku upravljanja likvidnošću
- Plan upravljanja likvidnošču u slučaju ugrožene likvidnosti u HB
- Proceduru za stres testiranje likvidnosti primjenom stres scenarija
- Politiku upravljanja operativnim rizikom
- Proceduru za upravljanje operativnim rizikom
- Politiku za upravljanje tržišnim rizikom
- Proceduru za upravljanje tržišnim rizikom
- Politiku za upravljanje rizikom zemlje
- Proceduru za upravljanje rizikom zemlje
- Politiku o utvrđivanju i evidentiranju povezanih lica i lica povezanih sa bankom
- Proceduru za utvrđivanje i evidentiranje povezanih lica i lica povezanih sa bankom.

II. Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima i drugih odgovarajućih aranžmana

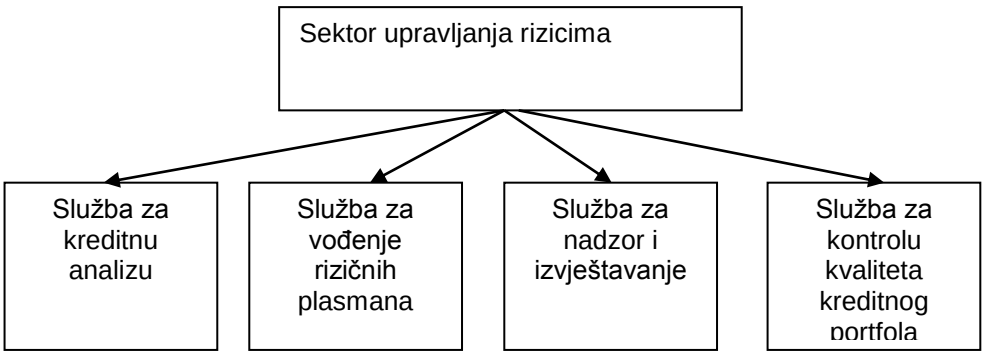

Banka upravljanje rizicima definiše kroz sistem internih akata, organizacije, kontrolnih mehanizama koji uključuju mjerenje, razgraničenje, koncentraciju, validaciju i procjenu rizika te sisteme limita i preuzimanje rizika po pojedinim poslovnim područjima i vrstama rizika.

Okvir upravljanja rizicima u Banci uključuje i edukaciju zaposlenih, širenje kulture i promocije svijesti o postojanju rizika, izvorima istih te upravljanju rizicima. Okvir upravljanja rizicima postavljen je u skladu sa standardima, regulatornim te kvantitativnim i kvalitativnim zahtjevima.

Efikasnost upravljanja rizicima nastoji se postići i smanjivanjem i izbjegavanjem preklapanja i kontinuiranim unapređenjem procesa, metodologija, modela, kontrola i sistema.
Sektor za upravljanje rizicima odgovoran je za implementaciju okvira i sistema upravljanja rizicima u poslovnim procesima. Implementacija sistema upravljanja rizicima zavisi od identifikovanja vrsta i izvora rizika, definisanja metodologija mjerenja, praćenja i kontrole rizika, sistemima analiza i izvještavnja te usklađenosti i optimiziranosti svih navedenih procesa. Sektor za upravljanje rizicima odgovoran je za razvoj politika i procedura za upravljanje rizicima kao i odgovarajućih relevantnih metodologija i postupaka za njihovo mjerenje.

Sektor je odgovoran za redovno, pravovremeno i tačno izvještavanje Odbora direktora banke.

U sklopu Sektora za upravljanje rizicima formirane su sledeće organizacione službe zadužene za upravljanje, procjenu i mjerenje rizika:

1. **Služba za kreditnu analizu:** utvrđuje i procjenjuje kreditni rizik pri odobravanju plasmana pravnim licima i fizičkim licima kako bi se ostvario maksimum kontrole troška kreditnog rizika na nivou Banke te ostvarila maksimalna dobit iz kreditnog poslovanja.
2. **Služba za vođenje rizičnih plasmana:** upravlja rizičnim plasmanima Banke sa ciljem oporavka, naplate i restruktuiranja potraživanja.
3. **Služba kontrole kvaliteta kreditnog portfolia:** odgovorna je za provjeru ispravnosti svih ugovora i ostale dokumentacije na način da se utvrdi formalno-pravna ispravnost svih i da se provjeri usklađenost sa usvojenim odlukama i nadležnostima.
4. **Služba za nadzor i izvještavanje:** uspostavlja i upravlja internim sistemom praćenja kreditnih, tržišnih, operativnih, rizika zemlje i ostalih rizika u skladu sa poslovnom strategijom Banke, odnosno analizira, mjeri i kontroliše navedene rizike i pravovremeno izvještava Odbor direktora i top menadžment o uticaju rizika na ostvarenje poslovnih ciljeva Banke.

III. Obim i priroda sistema izvještavanja o rizicima i sistema za mjerenje rizika

Sektor za upravljanje rizicima, odnosno Služba za nadzor i izvještavanje o rizicima, analizira i procjenjuje osnovne kategorije rizika:

- Kreditni rizik
- Tržišni rizik
- Rizik likvidnosti
- Rizik zemlje

Kod kreditnog rizika izvještaj prati na mjesečnom nivou kretanje portfoila u poslednjih 12 mjeseci u apsolutnim ciframa i indeksno (indeks isti mjesec prije 12 mjeseci) te prati strukturu portfolia sa stanovišta bonitetnih grupa, kretanje portfoila i rezervacija za očekivane kreditne gubitke, strukturu promjena kredita u odnosu na prethodni mjesec. Na mjesečnom nivou se izrađuju tranzicione matrice, strukture kašnjenja, strukture rezervacija, struktura portfolija po djelatnostima, velike izloženosti, izloženost prema akcionarima (sa kvalifikovanim i nekvalifikovanim učešćem) i izloženost prema članovima Odbora direktra.

Upravljanjem tržišnim rizikom prati se rizik kamatne stope, valutni rizik i pozicijski rizik.

Upravljanjem rizikom kamatne stope prati se kretanje kamatne marže, vrši se GAP analiza i ocjena standardnog kamatnog šoka od 200 bp, po značajnim valutama i sumarno, analiza uticaja kamatnog rizika na ekonosmku vrijednost Banke.

Upravljanjem pozicijskim rizikom prati se izloženost i rizik od izloženosti Banke dužničkim i vlasničkim Hartijama od vrijednosti.

Upravljanjem rizikom likvidnosti prati se ročna usklađenost i GAP po vremenskim zonama i kumulativno poslovanje Banke u okviru utvrđenih limita.

Upravljanjem rizikom zemlje prati se izloženost Banke prema nerezidentima tj licima koja imaju sjedište/prebivalište van Crne Gore.

IV. Politike za zaštitu od rizika i ublažavanje rizika, strategije i procesi za kontinuirano praćenje efektivnosti zaštite od rizika i ublažavanje rizika

Prvi nivo zaštite kod kreditnih rizika a i ostalih rizka su nivoi odlučivanja, gdje se na jasan i transparentan način u obliku matrica odlučivanja definiše proces donošenja odluka i sagledavanja rizika

Kod kreditnog rizika (pored politike Banke da odobrava kredite definisane namjene) novčani tok dužnika uzima se kao primarni izvor povratka kredita, ali, Banka svoje plasmane takođe osigurava i sekundarnim izvorom povrata duga tj. kolateralom.

Kolateral, kao sekundarni izvor povarata duga, uzima se u obzir u koliko se primaran izvor povratka duga (novčani tok) ocijeni nedovoljnim/neadekvatnim.

Vrste i osnovne karakteristike instrumenata osiguranja koje Banka najčešće prihvata za obezbjeđenje svojih potraživanja, kao i osnovni kriterijum za njihovo prihvatanje definisani su Pregledom kategorija obezbjeđenja – Katalogom kolaterala

Banka za potrebe umanjenja kreditnog rizika koristi materijalnu i nematerijalnu kreditnu zaštitu.

Oblik i visina zahtijevanog kolaterala varira u zavisnosti od rejtinga dužnika, vrsti ročnosti i plasmana. Dugoročni plasmani kojima se finansiraju osnovna sredstva dužnika i/ili dugoročne stambene potrebe fizičkih lica, moraju biti osigurani hipotekom na nepokretnosti(ima). Poželjno je da je hipoteka u vlasništvu dužnika, međutim, Banka u određenim situacijama prihvata i da su kreditni i hipotekarni dužnik različita lica. Banka takođe prihvata upis hipoteke I reda (osim u izuzecima gdje Banka ima više sopstvenih hipoteka ili nadležni nivo odlučivanja prihvati takav status).

Banka će za osiguranje svojih potraživanja prihvatati samo lako utržive instrumente obezbjeđenja, čija je vrijednost tokom vremena stabilna. Ovo znači da se naplata duga, u slučaju potrebe za realizacijom kolaterala, kod pojave negativnih trendova bilo u servisiranju obaveza prema Banci, bilo u finansijskoj poziciji dužnika, može dogoditi u roku koji ne ugrožava likvidnost Banke. Stepen korelacije između vrijednosti imovine koja služi kao zaštita i kreditne sposobnosti dužnika ne smije biti izražena, tj vrijednost kolaterala ne smije biti u koleraciji sa primarnim izvorima otplate (vrijednost kolaterala ne smije biti vezana za kreditnu sposobnost dužnika).

Banka prati i nivo koncentracije kolatrela i radi na smanjenju/eliminaciji neželjene koncentracije rizika u kreditnom portfoliju. Banka je definisala sledeće politike i procedure za ublažavanje rizika:

- Proceduru za stres testiranje kreditnog rizika portfolia kredita
- Pravila i tehnike ublažavanja kreditnog rizika
- Proceduru za poboljšanje kreditnog portfolia i upravljanje problematičnim kreditima
- Internu kategorizaciju visokorizičnih plasmana
- Plan upravljanja likvidnošču u slučaju ugrožene likvidnosti u HB
- Proceduru za stres testiranje likvidnosti primjenom stres scenarija
- Proceduru za utvrđivanje i evidentiranje povezanih lica i lica povezanih sa bankom
- Proceduru za sters testiranja svih vrsta rizika.

Strest testiranje svih vrsta rizika se sprovodi kako bi se uočile slabosti i mane sistema i na vrijeme (ex-ante) reagovalo.

7. Konsolidacija

U Zakonu o računovodstvu i reviziji Crne Gore ("Sl. List RCG" br. 69/05 od 18.05.2005, "Sl. List RCG" br. 80/08 od 26.12.2008, 32/11 od 01.07.2011) članom 3b definisano je da:

1) Pravna lica koja imaju kontrolu (matična pravna lica) nad jednim ili više pravnih lica (zavisna pravna lica) dužna su da sastavljaju, dostavljaju I objavljuju konsolidovane finansijske izvještaje, u skladu sa MRS.
2) Konsolidovani Finansijski Iskazi su iskazi ekonomske cjeline koju čine matično i sva zavisna pravna lica.

Kako Banka nije matično, a ni zavisno pravno lice ona svoje Finansijske Izvještaje sastavlja na individualnoj osnovi (Standalone Financial Statements).

8. Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti

Banka u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala standardizovanim metodom, izračunava potrebni kapital za kreditni rizik.

Prema Odluci o izvještajima koji se dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore u skladu sa Zakonom o bankama i Članom 5. ove Odluke, Banka priprema i dostavlja izvještaje o potrebnom kapitalu za kreditni rizik (obrasci: PBA I PVB), kao i izvještaj za praćenje kreditnog rizika (Obrazac KI). U nastavku su pomenuti izvještaji dati u njihovoj izvornoj formi.

Obrazac PBA – izvještaj o ponderisanoj bilansnoj aktivi

Tabela pruža detaljan uvid u sve stavke bilansne aktive koje se ponderišu i služe za izračun potrebnog kapitala za kreditni rizik (članovi 11-71 Odluke). Iznos izloženosti u tabeli predstavlja knjigovodstvenu vrijednost izloženosti umanjenu za iznos rezervacija za potencijalne gubitke za te izloženosti (član 12 Odluke) – neto princip. Rizikom ponderisani iznos izloženosti predstavlja iznos te izloženosti (član 14 Odluke). Definicija pojedinih entiteta prema kojima je banka izložena date su u samom tekstu odluke.

	Naziv potraživanja	Iznos izloženosti	Rizikom ponderisani iznos izloženosti	Pozicija
	Ponder 0%			
1	Izloženost prema Evropskoj centralnoj banci		0	1
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 1		0	2
3	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 0 i 1		0	3
4	Izloženost prema centralnoj vladi u Crnoj Gori i CBCG	6.960	0	4
5	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama (član 25 Odluke o adekvatnosi kapitala) - u daljem tekstu: Odluka		0	5
6	Izloženost prema međunarodnim organizacijama (član 26 Odluke)		0	6
7	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	44.622	0	7
8	Zlatne poluge koje se nalaze u trezoru banke ili su deponovane na drugom mjestu kao obezbjeđenje za obaveze banke		0	8
9	Izloženosti koje su predmet kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0% (član 102 stav 1, član 103 tačka 1, član 104 Odluke)	12.019	0	9
10	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0% u skladu sa članom 119 Odluke		0	10
	Ponder 10%			
1	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 1		0	11
2	Izloženosti koje su predmet kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 10% (član 102 stav 2, član 103 tačka 2 Odluke)		0	12
	Ponder 20%			
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2		0	13
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2		0	14
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multirateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1	605	121	15
4	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multirateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1,2 ili 3		0	16
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multirateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeća do tri mjeseca(ili ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, ukoliko je veći)	369	74	17

6	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 2		0	18
7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 1		0	19
8	Kratkoročne izloženosti prema institucijama i privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1(član 51 Odluke)		0	20
9	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 1(član 52 Odluke)		0	21
10	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 1(član 154 Odluke)		0	22
11	Gotovina na putu		0	23
12	Dio izloženosti koji je obezbijeđen do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 20%		0	24
13	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 20% u skladu sa članom 119 Odluke		0	25
	Ponder 35%			
1	Izloženosti obezbijeđene stambenim nepokretnostima za koje su ispunjeni uslovi iz člana 37 Odluke	3.946	1.381	26
2	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet stambena nepokretnost ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 37 stav 2 Odluke		0	27
	Ponder 50%			
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3		0	28
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3		0	29
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multirateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 ili 3		0	30
4	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multirateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 ili 5		0	31
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multirateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeća dužim od tri mjeseca(ili ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, ukoliko je veći)	289	145	32
6	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2		0	33
7	Izloženosti obezbijeđene hipotekom ili fiducijom na poslovnoj nepokretnosti u Crnoj Gori do 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti (član 38 stav 1 tačka 1Odluke)	5.880	2.940	34
8	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet poslovna nepokretnost do 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 38 stav 3 Odluke		0	35
9	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji su obezbijeđeni nepokretnostima iz člana 35 stav1 tačka 1i 2Odluke, za koje su ispunjeni uslovi iz člana 42 stav 4		0	36

10	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 3		0	37
11	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2(član 51 Odluke)		0	38
12	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2(član 51 Odluke)		0	39
13	Izloženosti koje su u potpunosti obezbijeđene hipotekom ili fiducijom nad poslovnim nepokretnostima na teritoriji zemalja članica EU (dijelu izloženosti utvrđenom u skladu sa članom 39 Odluke)		0	40
14	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 (član 52 Odluke)		0	41
15	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 (član 154 Odluke)		0	42
16	Dio izloženosti koji je obezbijeđen do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 50%		0	43
17	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 50% u skladu sa članom 119 Odluke		0	44
	Ponder 75%			
1	Izloženost prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima (ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 34 Odluke)	12.837	9.628	45
	Ponder 100%			
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 i 5		0	46
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5 i 6		0	47
3	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, za koje banka ne koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije ili izvozne kreditne agencije		0	48
4	Izloženost prema javnim državnim tijelima iz člana 24 stav 2Odluke		0	49
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multirateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 ili 5		0	50
6	Učešće banke u kapitalu ili ulaganje u druge elemente sopstvenih sredstava druge kreditne institucije ukoliko ne predstavlja odbitnu stavku sopstvenih sredstava (član 31 Odluke)		0	51
7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 ili 4		0	52
8	Izloženost prema privrednim društvima za koje ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije pod uslovima iz člana 32 stav 2 Odluke		0	53
9	Izloženosti obezbijeđene hipotekom ili fiducijom na poslovnoj nepokretnosti u Crnoj Gori koja prelazi 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti (član 38 stav 1 tačka 2 Odluke)	7.508	7.508	54
10	Izloženost banke nastala po osnovu ugovora o lizingu čiji je predmet poslovna nepokretnost koja prelazi 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 38 stav 3 Odluke		0	55
11	Ostale izloženosti obezbijeđene nepokretnostima (koje ne ispunjavaju uslove za razvrstavanje u neku od kategorija iz člana 35, stava 1, tačka 1 i 2)	39.450	39.450	56
12	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji nijesu obezbijeđeni kolateralom, ukoliko izdvojene rezerve za potencijalne kreditne gubitke prelaze 20% neobezbijeđenog dijela ukupne izloženosti	123	123	57

13	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji su obezbijeđeni nepokretnostima iz člana 35 stav1 tačka 1i 2Odluke umanjenim za rezervacije za potencijalne gubitke(član 42 stav 3 Odluke)		0	58
14	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 4		0	59
15	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 (član 51 Odluke)		0	60
16	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 (član 51 Odluke)		0	61
17	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 ili 4 (član 52 Odluke)		0	62
18	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije (član 52 stav1 tačka 2 Odluke)		0	63
19	učešće u kapitalu drugih pravnih lica pravnih lica i ostalim kapitalnim ulaganjim, isključujući ulaganja koja predstavljaju odbitnu stavku pri izračunavanju sopstvenih sredstava banke(član 58 Odluke)		0	64
20	Materijalna imovina (zemljište, zgrade, oprema, avansi za materijalnu imovinu i materijalnu imovinu u pripremi (Član 62 Odluke)	6.393	6.393	65
21	Izloženosti za koje drugim odredbama ove odluke nije propisan način primjene pondera rizika član 63 Odluke)	25.366	25.366	66
22	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 3(član 154 Odluke)		0	67
23	Dio izloženosti koji je obezbijeđen do visine tržišne vrijednosti priznatog kolaterala ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 101 za primjenu pondera 100%		0	68
24	Dio izloženosti koji je pokriven priznatom garancijom i drugim oblicima nematerijalne kreditne zaštite za koju su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 100% u skladu sa članom 119 Odluke		0	69
	Ponder 150%			
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 6		0	70
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate izvozne kreditne agencije sa stepenom kreditnog kvaliteta 7		0	71
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6		0	72
4	Izloženost prema administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multirateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeća dužim od tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			73
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6		0	74
6	Izloženost prema administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multirateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalim rokom dospijeća do tri mjeseca, sa stepenom kreditnog kvaliteta 6			75
7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 5 ili 6		0	76
8	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji nijesu obezbijeđeni kolateralom, ukoliko izdvojene rezervacije za potencijalne kreditne gubitke ne prelaze 20% neobezbijeđenog dijela ukupne izloženosti	194	291	77

9	Visokorizične izloženosti u skladu sa članom 43 i 44 Odluke		0	78
10	Kratkoročne izloženosti prema institucijama za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5,ili 6 (član 51 Odluke)		0	79
11	Kratkoročne izloženosti prema privrednim društvima za koje postoji kreditni rejting (kratkoročni rejting emitetna) dodijeljen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 4,5,ili 6 (član 51 Odluke)		0	80
12	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa stepenom kreditnog kvaliteta 5 ili 6 (član 52 Odluke)		0	81
13	Izloženosti po osnovu ulaganaja u otvorene investicione fondove povezanih sa visokim rizikom (član 52, stav 2 Odluke)		0	82
	Ponder 350%			
1	Izloženosti pozicija u sekjuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 (član 154 Odluke)		0	83
	UKUPNO PONDERISANA BILANSNA AKTIVA	**166.561**	**93.419**	**84**

Obrazac PVB- Izvještaj o ponderisanim vanbilansnim stavkama

Tabela pruža detaljan uvid u sve stavke vanbilansne aktive koje se ponderišu i služe za izračun potrebnog kapitala za kreditni rizik (članovi 13 i 14 Odluke). Iznos izloženosti po osnovu stavki vanbilansa predstavlja vanbilansnu obavezu banke (kreditni ekvivalent vanbilansne izloženosti) tj. knjigovodstvenu vrijednost umanjenu za iznos rezervacija za potencijalne gubitke. Ponderisana vrijednost izloženosti po osnovu vanbilansa predstavlja proizvod kreditnog ekvivalanta vanbilansne izloženosti i odgovarajućeg pondera rizika za tu izloženost kako je dato u tabeli.

R. br.	Vrsta vanbilansnih stavki	Iznos izloženosti	Faktor konverzije	Ponderisana vrijednost	Pozicija
Nizak rizik					
1.	Neiskorišćeni kreditni aranžmani (ugovori o kreditu, kupovini hartija od vrijednosti, izdavanju garancija ili akcept) koji se mogu bezuslovno opozvati u svakom trenutku bez prethodnog obavještavanja, ili daju mogućnost automatskog otkaza zbog pogoršanja kreditne sposobnosti korisnika kredita	5.715	0%	0	1
2.	Besuslovno opozive kreditne linije odobrene stanovništvu (kreditne kartice, prekoračenja na računu) za koje ugovoreni uslovi dozvoljavaju banci da ih u potpunosti opozove (bezuslovno opozive kreditne linije)	983	0%	0	2
3.	Izloženosti koje su predmet materijalne i nematerijalne kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0%	443.983	0%	0	3
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 0%		**450.681**		**0**	**4**
Srednje nizak rizik					
1.	Dokumentarni akreditivi kod kojih isporuka ima ulogu kolaterala i drugi instrumenti za koje postoji mogućnost potpunog namirenja iz kolaterala		20%	0	5
2.	Neiskorišćeni kreditni aranžmani s originalnim rokom dospijeća do jedne godine, koji ne mogu biti bezuslovno opozvani u bilo koje vrijeme bez prethodnog obavještenja kao i neiskorišćeni kreditni aranžmani koji ne pružaju mogućnost automatskog otkaza zbog pogoršanja kreditne sposobnosti korisnika	3.912	20%	782	6
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 20%		**3.912**		**782**	**7**
Srednji rizik					
1.	Izdati i potvrđeni dokumentarni akreditivi (koji ne predstavljaju stavku srednje niskog rizika)		50%	0	8
2.	Jemstva i garancije (uključujući činidbene garancije, garancije za dobro izvršenje posla, carinske garancije i garancije za izmirenje poreza) i garancije koje nemaju svojstvo kreditnih supstituta	8.705	50%	4.353	9

3.	Neopozivi stand-by akreditivi koji nemaju svojstvo kreditnih supstituta		50%	0	10
4.	Neiskorišćeni kreditni aranžmani (kupovina HOV, izdavanje garancija ili akcepta) sa originalnim rokom dospijeća dužim od jedne godine		50%	0	11
5.	Aranžmani u vezi s izdavanjem kratkoročnih obveznica (NIFs) i obnovljivi aranžmani pokroviteljstva nad izdavanjem srednjoročnih obveznica (RUFs)		50%	0	12
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 50%		**8.705**		**4.353**	**13**
Visoki rizik					
1.	Garancije koje imaju svojstvo kreditnih supstituta	21.361	100%	21.361	14
2.	Akcepti		100%	0	15
3.	Indosirane mjenice koje ne glase na drugu banku		100%	0	16
4.	Transakcije sa pravom na regres		100%	0	17
5.	Neopozivi stand-by akreditivi koji imaju svojstvo kreditnih supstituta	631	100%	631	18
6.	Imovina kupljena na osnovu ugovora o direktnoj terminskoj kupovini		100%	0	19
7.	Ugovori o terminskim depozitima		100%	0	20
8.	Neplaćeni dio djelimično uplaćenih akcija i hartija od vrijednosti		100%	0	21
9.	Ugovori o prodaji i reotkupu imovine		100%	0	22
10.	Ostale rizične vanbilansne obaveze	502	100%	502	23
Ukupan iznos vanbilansnih stavki ponderisanih sa faktorom konverzije 100%		**22.494**		**22.494**	**24**
UKUPAN IZNOS PONDERISANIH VANBILANSNIH STAVKI		**485.792**		**27.629**	**25**

Obrazac KI – Tabela kategorija izloženosti

Tabela je formirana sa ciljem praćenja kategorije izloženosti shodno članu 16 Odluke o adekvatnosti kapitala banke. Banka je dužna da svaku izloženost po osnovu bilansa i vanbilansa, osim odbitnih stavki od sopstvenih sredstava, razvrsta u jednu od kategorija izloženosti:

- Izloženost prema centralnim vladama i centralnim bankama
- Izloženost prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave
- Izloženost prema administrativnim tijelima i ekomercijalnim preduzećima
- Izloženost prema multilateralnim razvojnim bankama
- Izloženost prema međunarodnim organizacijama
- Izloženost prema institucijama
- Izloženost prema privrednim društvima
- Izloženost prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima
- Izloženosti obezbijeđene nepokretnostima
- dospjela nenaplaćena potraživanja
- visokorizične izloženosti
- izloženosti u obliku pokrivenih obveznica
- izloženost po osnovu sekjuritizacijskih pozicija
- kratkoročne izloženosti prema institucijama i privrednim društvima
- izloženost po osnovu ulaganja u otvorene investicione fondvove (CIU)
- ostale izloženosti

Rbr.	Vrsta izloženosti	Izloženost	Dospjela potraživanja	Kamata	Kolateral	Šifra kolaterala	Ukupno
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8 = 3+4+5-6*
1.	Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	4.802	9	67	4.945	01	-67
2.	Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave						0
3.	Izloženosti prema administrativnim tijelima I nekomercijalnim preduzećima	12	356	1			369
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama						0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama						0
6.	Izloženosti prema institucijama						0
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	41.777		45	8.027	03	33.796
8.	Izloženosti prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima	43.222	1.301	426	11.234	03	33.715
9.	Izloženosti obezbijeđene nepokretnostima	59.132	2.353	619	725	03	61.378
10.	Dospjela nenaplaćena potraživanja	167	393	3	249	03	315
11.	Visokorizične izloženosti						0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica						0
13.	Izloženosti po osnovu sekjuritizacijskih pozicija						0
14.	Kratkoročne izložanosti prema institucijama i privrednim društvima						0
15.	Izloženosti po osnovu ulaganja u otvorene investicione fondove (CIU)						0
16.	Ostale izloženosti	497.666			598	03	497.068
	Ukupno	646.778	4.413	1.162	25.778		626.575

9. Rizik druge ugovorne strane

Banka na 31.12.2012 nije bila izložena riziku druge ugovorne strane pa stoga ne objavljujemo infomacije o takvim izloženostima.

10. Operativni rizik

Operativni rizik se u Banci definiše kao vjerovatnoća ostvarenja gubitka u poslovanju Banke, usled neadekvatnih ili propusta vezanih za interne procese, kontrole i ljude ili/i eksternih događaja, odnosno usled slabosti i propusta u izvršavanju poslova, protivpravnih radnji i spoljnih događaja koji mogu Banku izložiti riziku. Banka za izračun potrebnog kapitala za pokriće operativnih rizika koristi osnovni indikator a paralelno koristi i standardizovani pristup kao dopunski parametar.

Potreban kapital za operativne rizike			
GODINA	2010	2011	2012
BIA	1.380	1.718	2.002
SA	1.348	1.686	1.980
RAZLIKA	-32	-31	-22

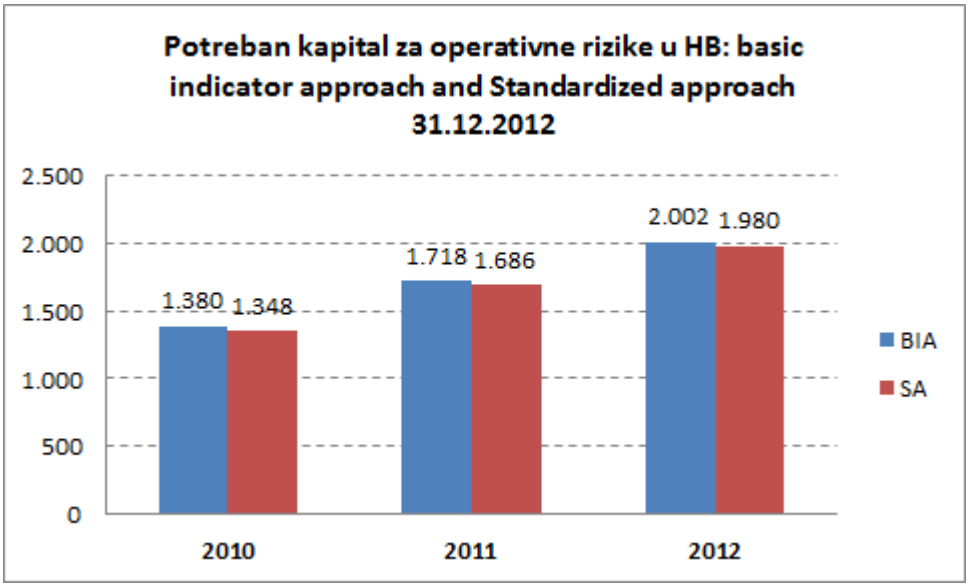

11. Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica

Shodno Strategiji upravljanja rizicima, Banka može vršiti investiranja u dužničke hartije od vrijednosti, kao i vlasničke hartije od vrijednosti koje se kotiraju na berzi, odnosno akcije pravnih lica koja se bave finansijskom ili nefinansijskom djelatnošću za koje se procijeni da Banka po osnovu investicija u vlasničke hartije od vrijendosti, može ostvariti prinose uz prihvatljiv nivo rizika. Investiciona aktivnost, usmjerena na podizanje efikasnosti upravljanja sredstvima, prihvatljiva je i poželjna uz minimiziranje rizika iz tih aktivnosti. S tim, da se mora voditi računa da fokus poslovanja banke Banke nije okrenut ovom dijelu poslovanja, te je samim tim i izlaganje kapitala ovoj vrsti rizika na niskom nivou.

S obzirom na navedeno, Banka u svom portfoliu ima: hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju, hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća i ulaganja u kapital drugih pravnih lica.

Struktura ulaganja na dan 31.12.2012:

	(u '000 EUR)
Hartije raspoložive za prodaju, izuzev akcija	0
Hartije koje se drže do dospjeća:	6.505
Učeće u kapitalu drugih pravnih lica:	248

Hartije od vrijendosti raspoložive za prodaju obuhvataju instrumente kapitala drugih pravnih lica i dužničke hartije od vrijednosti. U nemogućnosti da se tržišno valorizuju, ulaganja u kapital drugih pravnih lica se vode po metodi nabavne vrijednosti za koju rukovodstvo smatra da je približna fer vrijednosti. Nakon inicijalnog priznavanja, hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju se iskazuju po fer vrijendosti. Fer vrijednost hartija od vrijendosti koje se kotiraju na berzi se zasniva na tekućim cijenama ponude. Nerealizovani dobici i gubici po osnovu hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju evidentiraju se u okviru revalorizacionih rezervi, dok se hartija od vrijednosti ne proda, naplati ili na drugi način realizuje ili dok ta hartije od vrijendosti nije trajno obezvrijeđena. Kada se hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju otuđe ili kada im se umanji vrijednost, kumulirane korekcije fer vrijednosti priznate u okviru kapitala evidentiraju se u bilansu uspjeha.

Prihodi od kamata na dužničke hartije od vrijednosti se obračunavaju i pripisuju mjesečno. Dividende po osnovu Hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju priznanju se u bilansu uspjeha onda kada subjekat stekne pravo na uplatu.

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća vode se po amortizovanom trošku ulaganja. Amortizovani trošak ulaganja je akvizicijski trošak/nominalna vrijedost kupljenih vrijedonosnih papira umanjena/uvećana za diskont/premiju korigovan za amortizovani iznos diskonta/premije. Premija ili diskont vremenom se amortizuju a najmanje kvartalno priznaju u bilansu uspjeha, tako da se na dan dospijeća vrijednosnog papira njegova knjigovodstvena vrijednost izjednačava sa nominalnom vrijednošću na koju glasi.

Tržište kapitala po prirodi je nepredvidivo pa se stoga kretanje tržišnih cijena hartija koje se drže u portfoliu prati na dnevnoj osnovi, radi utvrđivanja trenutne vrijednosti portfolia Banke.

U nastavku je pregled nabavne i tržišne vrijednosti na dan bilansiranja:

(u '000 EUR)

VRSTA ULAGNJA	NABAVNA VRIJEDNOST	TRŽIŠNA VRIJEDNOST NA DAN 31.12.2012
Hartije raspoložive za prodaju, izuzev akcija	0	0
Učešće u kapitalu drugih pravnih lica	268	248

Ulaganje u kapital drugih pravnih lica ostvareno je u potpunosti kroz ulaganje u akcije kompanija koje se kotiraju na Montenegro berzi i Beogradskoj berzi i to po strukturi i vrsti kao slijedi:

(u '000 EUR)

VRSTA ULAGANJA	Iznos:
Hartije od vrijendosti koje se kotiraju na berzi	240
Učešće u kapitalu drugih pravnih lica	8

Tokom izvještajnog perioda , Banka je ostvarila sledeće rezultate iz poslova sa hartijama od vrijendosti raspoloživih za prodaju i učešćima u kapitalu drugih pravnih lica:

(u '000 EUR)

VRSTA PRIHODA	Iznos:
Prodaja akcija/udjela	8
Dividenda	18

Ukupni nerealizovani gubitak nastao usklađivanjem sa fer vrijednošću na datum bilansiranja, iznosio je EUR – 20 hiljada i uključen je u izračun osnovnog/dopunskog kapitala.

12. Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige

I. Priroda rizika kamatne stope i ključne pretpostavke korišćene za mjerenje izloženosti riziku kamatne stope koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti banke, i to:

U uslovima deregulacije bankarskog poslovanja i dinamičnih promjena u bankarskom okruženju, kamatne stope banke se često mijenjaju i usklađuju sa novonastalim uslovima poslovanja banke. To se odnosi kako na aktivne tako i na pasivne kamatne stope.

Mogućnost promjene kamatnih stopa je bitna karakteristika poslovne politike banke i ključni faktor uspješnog poslovanja banke. Od obima i strukture produktivne aktive banke i visine aktivnih kamatnih stopa

zavisi nivo ukupnog prihoda banke, dok su rashodi primarno determinisani visinom pasivnih kamatnih stopa i strukturom pasive.

Razlika između ukupnih prihoda i rashoda od kamata predstavlja neto kamatni prihod banke.

Politika kamatnih stopa se formira u skladu sa poslovnom strategijom Banke, strategijom procenta ostvarenja prihoda od kamatne stope u ukupnim prihodima i procenta kamatnih rashoda u ukupnim rashodima Banke. Definisanjem učešća neto kamatnih prihoda u ukupnim prihodima, Banka kroz biznis plan i projekcije bilansa stanja, bilansa uspjeha i novčanih tokova u dugom roku, formira svoju strategiju i politiku kamatnih stopa.

Obzirom da banka vrši ročnu transformaciju depozita iz kratkoročnih izvora u dugoročne plasmane, mora voditi računa o horizontalnoj ravnoteži u bilansu stanja: da se varijabilni izvori plasiraju u varijabilne plasmane, a se fiksni izvori plasiraju u fiksne plasmane, te da se eventualni neusklađenosti ispravljaju tehnikama „hedžinga“. Na operativnom nivou treba koristiti informacije i predviđanja kretanja inflacije, tendencija kretanja kamatnih stopa na tržištu (lokalnom, regionalnom i međunarodnom) i koristiti eventualne prostore (otvorene pozicije) za stvaranje dodatnih prihoda kroz pravilno operativno pozicioniranje Banke.

Banka preko ALCO komiteta prati ostvarivanje strategije i ove politike, prati da se ne daju dugoročni plasmani sa fiksnim kamatnim stopama koji se vezuju za kratkoročne izvore (obezbjeđuje ročnu usklađenost), da se premija rizika uključuje u aktivnu kamatnu stopu na plasmane u skladu sa rejtingom klijenta i da se vremenska dimenzija ima u vidu prilikom formiranja kamatne stope.
Faktori rizika od kojih zavisi tržišno formiranje kamatnih stopa su:

1. premija rizika
2. ročna transformacija sredstava
3. plasman u Hartije od vrijednosti
4. nekamatonosna pasiva
5. veličina banke
6. intenzitet konkurencije
7. struktura plasmana i depozita
8. pozicija na tržištu novca
9. preferencija komitenata
10. tendencija kretanja kamatnih stopa na tržištu
11. nivo referentne kamatne stope dostupne Banci
12. nivo kamatne stope na među-bankarskom tržištu
13. elementi konkurentnosti
14. predviđanje inflacionih trendova
15. stopa obavezne rezerve na depozite

Prema vrsti uzroka rizika kamatne stope, možemo ih podijeliti na sledeće kategorije:

- Rizik ročne neusklađenosti
- Rizik krive prinosa
- Rizik osnovice (referentnih kamatnih stopa, fiksnih i varijabilnih) i
- Rizika opcije (prijevremenog vraćanja plasmana ili povlačenja depozita)

II. Promjene ekonomske vrijednosti, dobiti ili drugog relevantnog mjerila koje koriste zaposleni u banci, zaduženi za mjerenje, praćenje i upravljanje rizikom kamatne stope, a koje su nastale zbog promjena kamatnih stopa u skladu sa korišćenim metodama za izračunavanje kamatnog rizika, raščlanjeno po valutama

ALCO, minimalno jedanput mjesečno , na svojim sjednicama razmatra rizik kamatne stope iz bankarske knjige, praćenjem mjesečno ostvarenih prihoda i rashoda i odnos sa planom za tu godinu (biznis planom), posmatra mjesečno obračunatu maržu na aktivnoj i pasivnoj strani bilansa stanja poredi ih i posmatra kamatnu maržu. Takođe konvertuje kamate na godišnjem nivou, poredi kamatonosnu aktivu i pasivu i dinamiku kretanja u vremenskom periodu od godinu dana. ALCO prati i mjesečno ostvarene prihode i rashode, poredi ih sa planiranim i prati u dužem vremenskom peridu (od najmanje godinu dana).

Takođe se prati izloženost banke na promjene u kamatnim stopama, primjenom standardizovanog šoka od 200 b.p. i uticaj na bilans uspjeha, prati dodatno uticaj u slučaju povlačenja novca sa računa a vista depozita. Praćenje se vrši na osnovu GAP analiza i uticaja na bilans uspjeha za sve valute na konsolidovanoj osnovi kao i na nivou pojedinačnih značajnijih valuta. GAP analiza obuhvata vremenske okvire za raspoređivanje stavki bilansa stanja: 1-30 dana, 31-90 dana, 91-180 dana, 181 -365 dana, preko 1 godine.
Pored GAP analize, koristi se i GAP –trajanja kako bi se pratila i potencijalna promjena svih vrijednosti budućih aktivnih i pasivnih gotovinskih tokova Banke osjetljivih na kamatni rizik čija razlika predstavlja „ekonomsku vrijednost kapitala“ Banke ili EVE (Economic value of Equity). Za razliku od kamatnog GAP –a koji uzima u obzir aktivne i pasivne gotovinske tokove do jedne godine, GAP trajanja uzima u obzir sve gotovinske tokove.

Prilikom izračunavanja gap-a dospijeća, pretpostavka je da sve pozicije kamatonosno osjetljive aktive i pasive u okviru jedne zone dospijevaju istovremeno na sredini te zone.

Kako bi se izračunao uticaj postojanja GAP-a dospijeća svake od četiri vremenske zone na neto prihode od kamata do godine dana, potrebno je pomnožiti iznos GAP-a sa dijelom godine tokom kojeg GAP postoji kao i sa standardizovanim kamatnim šokom koji iznosi 0,02 (200 bps). Dio godine tokom kojeg postoji izloženost GAP-u se računa kao broj dana od sredine te vremenske zone do kraja godine, podijeljen sa brojem dana u godini. Kao primjer, za prvu zonu ova vrijednost iznosi 0,96 godina ((365-15)/365). Ukupna godišnja promjena neto prihoda od kamata do godine dana (red 14 u Tabeli 1) usled standardizovanog kamatnog šoka se dobija kada se saberu uticaji na neto kamatni prihod u sve četiri vremenske zone.

Potreban kapital za pokriće rizika kamatne stope iz bankarske knjige se dobija kao maksimalna vrijednost godišnje promjene prihoda od kamata za posljednjih 12 mjeseci. Podaci o godišnjim promjenama prihoda od kamata se dobijaju na osnovu mjesečnih kalkulacija koje sprovodi Služba za nadzor i izvještavanje o rizicima u domenu upravljanja rizikom kamatne stope iz bankarske knjige u skladu sa Procedurom za upravljanje rizikom kamatne stope iz bankarske knjige.

Stres testiranje se radi dopunom promjena kamatnih stopa do +/- 300 bps ili 3%. Kako Banka radi sa fiksnim kamatnim stopama i na strani aktive i na strani pasive, promjena od 3% je i više nego ekstreman uticaj za period od 12 mjeseci.

13. Sekjuritizacija

Banka nema sekjuritizacijskih transakcija i izloženosti pa stoga ne objavljujemo infomacije o takvim izloženostima.

14. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika

I. Politike i procesi za korišćenje bilansnog i vanbilansnog netiranja

U dijelu materijalne kreditne zaštite Banka ne koristi postupke bilansnog i vanbilansog netiranja, banka kod depozita i drugih kolaterala koristi jednostavne metode u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala.

II. Politike i procesi za priznavanje i upravljanje kolateralom

Kod kreditnog rizika (pored politike Banke da odobrava kredite definisane namjene) novčani tok dužnika uzima se kao primarni izvor povratka kredita, ali, Banka svoje plasmane takođe osigurava i sekundarnim izvorom povrata duga tj. Kolateralom.

Kolateral kao sekundarni izvor povratka duga uzima se ukoliko izostane primaran izvor povrata duga – novčani tok, a ne zato da bi se slabi kreditni zahtjev učinio prihvatljivim.

Vrste i osnovne karakteristike instrumenata osiguranja koje Banka najčešće prihvata za osiguranje svojih potraživanja, kao i osnovni kriterijum za njihovo prihvatanje definisani su Pregledom kategorija obezbjeđenja – Katalogom kolaterala

III. Opis osnovnih vrsta kolaterala kojim se banka koristi

Banka za potrebe umanjenja kreditnog rizika koristi materijalnu i nematerijalnu kreditnu zaštitu.

Banka, za osiguranje svojih potraživanja, kod materijalnih obezbjeđenja najčešće ugovara sledeće kolaterale:

- Nekretnine
- Depoziti
- Hartije od vrijednosti
- Polise osiguranja
- Zaloge
- Operativne instrumente osiguranja naplate potraživanja

Banka, za osiguranje svojih potraživanja, kod nematerijalnih obezbjeđenja najčešće ugovara sledeće kolaterale:

- Grancije drugih banaka koje imaju zadovoljavajući rejting
- Jemstva drugih pravnih lica
- Garancije države, jedinica lokalne i regionalne samouprave
- Jemstva drugih lica – prihvatljivih za Banku

Oblik i visina zahtijevanog kolaterala varira u zavisnosti od rejtinga dužnika, vrsti ročnosti i plasmana. Dugoročni plasmani kojima se finansiraju osnovna sredstva dužnika i/ili dugoročne stambene potrebe fizičkih lica, moraju biti osigurane hipotekom na nepokretnosti (ima). Poželjno je da je hipoteka u vlasništvu dužnika ali banka prihvata i da kreditni i hipotekarni dužnik su različita lica (naročito zbog rodbinskih veza u Crnoj Gori i činjenice da imovina preduzeća (npr. d.o.o.) se vode na imena fizičkih lica (vlasnika). Banka prihvata upis hipoteke I reda (osim u izuzecima gdje Banka ima više sopstvenih hipoteka ili nadležni nivo odlučivanja prihvati takav status).

IV. Glavne vrste garanata/jemaca i drugih pružalaca kreditne zaštite za kreditne derivate i njihovu sposobnost

Banka zadržava pravo da isključivo prema svojim kriterijumima odlučuje o tome da li su joj ponuđeni instrumenti osiguranja zadovoljavajući, odnosno da li će ih prihvatiti za osiguranje potraživanja, s obzirom na njihovu vrijednost, naplativost i dokumentovanost.

Pravila za osiguranje potraživanja Banke definišu osnovne kriterijume na kojima se bazira procjena vrijednosti kolaterala,u zavisnosti od instrumenta osiguranja ponuđenog za obezbjeđenje potraživanja, Banke, prvenstveno s aspekta pravnog legaliteta, tržišne vrijednosti, odnosno brzine utrživosti instrumenta osiguranja, uključujući i postupak za pravnu realizaciju kolateralnog pokrića, kao i postupke koji se primjenjuju u slučaju promjene vrijednosti kolaterala, s aspekta njezine naplativosti, odnosno raspoloživosti i dokumentovanosti.

U procesu utvrđivanja vrijednosti kolaterala koristi se procjena od strane nezavisnog procjenitelja, dokumentovana na jasan i transparentan način izvještajem o procjeni i predstavlja osnov za prihvatanje ponuđenog instrumenta osiguranja (ukoliko procedurom ili katalogom kolaterala nije drugačije definisano – izuzeci).

V. Informacije o koncentracijama tržišnog i kreditnog rizika u okviru primijenjenih tehnika ublažavanja kreditnog rizika

Banka će za osiguranje svojih potraživanja prihvatati samo lako utržive instrumente osiguranja, vrijednost koja je tokom vremena stabilna. Ovo znači da se naplata duga, u slučaju potrebe za realizacijom kolaterala, kod pojave negativnih trendova bilo u servisiranju obaveza prema Banci, bilo u finansijskoj poziciji dužnika, može dogoditi u roku koji ne ugrožava likvidnost Banke. Stepen korelacije između vrijednosti imovine koja služi kao zaštita i reditne sposobnosti dužnika ne smije biti izražena (vrijednost kolaterala ne smije biti vezana za kreditnu sposobnost dužnika).

Banka prati i nivo koncentracije kolaterala i radi na smanjenju/eliminaciji neželjene koncentracije rizika u kreditnom portfoliju. Kao mjere smanjenja koncentracije možemo nabrojati: naplata kredita po planu dospjeća, uzimanje prvoklasnih kolaterala, uzimanje odnosa kolateral : kredit iznad 1 itd.